

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 12. června 2023
č. j. MSP-231/2020-ODKA-SPZ/17
Počet listů: 3
Přílohy: 2

MSP-231/2020-ODKA-SPZ/17

0100204004495303

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. B. S. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- trestní spis Okresního soudu v Jihlavě sp. zn. 5 T 42/2015
- spis Městského soudu v Praze sp. zn. 94 INS 1854/2015

Podle § 266 odst. 1, 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného B. S.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2017, č. j. 8 To 231/2017-1285, pokud jím zůstal nedotčen výrok o náhradě škody z rozsudku Okresního soudu v Jihlavě ze dne 27. 6. 2017, č. j. 5 T 42/2015-1263, a

proti výroku o náhradě škody z rozsudku Okresního soudu v Jihlavě ze dne 27. 4. 2017, č. j. 5 T 42/2015, kterým byla podle § 228 odst. 1 trestního řádu obviněnému uložena povinnost nahradit škodu:

- společnosti K. Ch., s. r. o., ve výši 3.011.765 Kč
- společnosti D. CZ, s. r.o., ve výši 126.740 Kč,
- společnosti K. S., s. r. o., ve výši 20.960 Kč.

Napadená rozhodnutí

- 1 Rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 27. 4. 2017, č. j. 5 T 42/2015-1263 byl obviněný B. S. uznán vinným ze zločinu podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, a byl odsouzen podle § 209 odst. 4 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 30 měsíců. Předmětného jednání se obviněný dopustil způsobem uvedeným ve výroku tohoto rozhodnutí.
- 2 Podle § 228 odst. 1 trestního řádu byla obviněnému předmětným rozsudkem rovněž uložena povinnost nahradit škodu:
 - společnosti K. Ch., s. r. o., ve výši 3.011.765 Kč,
 - společnosti D. CZ, s. r.o., ve výši 126.740 Kč,
 - společnosti K. SERVIS, s. r. o., ve výši 20.960 Kč.
- 3 Obviněný napadl rozsudek nalézacího soudu odvoláním, které bylo usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2017, č. j. 8 To 231/2017-1285 podle § 256 trestního řádu jako nedůvodné zamítnuto.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 4 Podle § 254 odst. 1 trestního řádu platí, že nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253 trestního řádu, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.
- 5 Podle § 256 trestního řádu platí, že odvolací soud odvolání zamítne, shledá-li, že není důvodné.
- 6 Podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 trestního řádu platí, že odvolací soud zruší napadený rozsudek také bylo-li v přezkoumávané části rozsudku porušeno ustanovení trestního zákona, je-li uložený trest v přezkoumávané části rozsudku nepřiměřený a jestliže je vadná jen část napadeného rozsudku a lze ji oddělit od ostatních, zruší odvolací soud rozsudek jen v této části; zruší-li však, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad.
- 7 Podle § 228 odst. 1 trestního řádu platí, že odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (§ 43 odst. 3), nestanoví-li tento zákon jinak; nebrání-li tomu zákonná překážka, soud uloží obžalovanému vždy povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže je výše škody nebo rozsah bezdůvodného obohacení součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení nebylo dosud v tomto rozsahu vydáno.
- 8 Podle § 44 odst. 3 trestního řádu platí, že návrh podle § 43 odst. 3 nelze podat, bylo-li o nároku již rozhodnuto v občanskoprávním nebo v jiném příslušném řízení.

- 9 Podle § 140b zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), platí, že nejde-li o řízení uvedená v § 140a insolvenčního zákona, nelze v jiných soudních nebo rozhodčích řízeních po dobu, po kterou trvají účinky rozhodnutí o úpadku, rozhodnout o pohledávkách a jiných právech týkajících se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou, nebo na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo v pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují (§ 170 insolvenčního zákona), to neplatí, jde-li o pohledávky věřitelů na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka.
- 10 Podle § 109 odst. 4, 5 insolvenčního zákona platí, že účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku, a trvají až do skončení insolvenčního řízení.

Posouzení předmětné věci

- 11 Výše uvedenými ustanoveními se ovšem odvolací soud neřídil, a pochybil tím, že se ztotožnil s výrokem o náhradě škody a toto pochybení nalézacího soudu k odvolání obviněného nenapravit, čímž postupoval v rozporu i s ustanovení § 256 trestního řádu, když nesprávně zamítl důvodné odvolání obviněného.
- 12 V tomto případě rozhodnutí o náhradě škody ve smyslu § 228 odst. 1 trestního řádu bránila zákonná překážka, konkrétně výše uvedené ustanovení § 140b insolvenčního zákona.
- 13 Jak vyplynulo z insolvenčního rejstříku, s obviněným bylo zahájeno dne 27. 1. 2015 insolvenční řízení, přičemž o úpadku obviněného bylo rozhodnuto usnesením Městského soudu v Praze ze dne 17. 2. 2015, sp. zn. 94 INS 1854/2015.
- 14 Probíhajícího insolvenčního řízení si přitom Okresní soud v Jihlavě při vyhlášení napadeného rozhodnutí měl být vědom, neboť v době rozhodování byly tyto informace přístupné ve veřejném seznamu – insolvenčním rejstříku.
- 15 Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 3. 12. 2019, č. j. 7 Tz 83/2019-216, při rozhodování o stížnosti pro porušení zákona, podané ministryní spravedlnosti v obdobné věci uvedl: „*Poškozená sice může v adhezním řízení podle § 43 odst. 3 trestního řádu uplatnit pohledávku uvedenou v § 140b insolvenčního zákona, ovšem v trestním řízení ji soud nemůže přiznat poškozenému podle § 228 trestního řádu, tj. nelze zavázat obviněného k povinnosti nahradit škodu nebo odčinit nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem, ale musí poškozeného podle § 229 odst. 1 trestního řádu odkázat s tímto jeho nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních*“.
- 16 K problematice přednostního použití insolvenčního zákona v obdobných případech se v rámci své rozhodovací praxe vyjádřil i Ústavní soud České republiky v nálezu ze dne 20. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3523/16, a potvrdil skutečnost, že nelze po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku uložit obviněnému povinnost k náhradě škody podle § 228 odst. 1 trestního řádu.
- 17 Tyto závěry vyplývají i z judikatury Nejvyššího soudu, a to například z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 8. 2015, sp. zn. 8 Tdo 833/2015, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 5. 2015, sp. zn. 8 Tdo 469/2015, či usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2018, sp. zn. 6 To 14/2018.

- 18 Je nesporné, že základním procesním předpisem pro postup soudů v trestním řízení je trestní řád. Přesto však je nezbytné zohlednit též speciální ustanovení jiných procesních předpisů (lex specialis), stanovujících zvláštní režim pro některé specifické situace, v jejichž nerespektování v adhezním řízení byl tento zvláštní režim zásadně narušilo.
- 19 Jestliže v době trestního řízení probíhá insolvenční řízení a účinky rozhodnutí o úpadku trvají i v době předmětného trestního řízení, platí v adhezním řízení § 140b insolvenčního zákona, který rozhodnutí o nároku na náhradu škody podle § 228 trestního řádu znemožňuje a nezbyvá, než poškozené odkázat v celém rozsahu škody podle § 229 odst. 1 trestního řádu na řízení ve věcech občanskoprávních.
- 20 Nelze přitom uplatnit ani výjimku ze zákazu vydání rozhodnutí, uvedenou v § 140b větě za středníkem insolvenčního zákona, neboť se sice jedná o pohledávku věřitele na náhradu škody způsobené trestným činem, nicméně v trestním řízení o tomto trestném činu nebyl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka (obviněného), který by omezení plynoucí z ustanovení § 140b insolvenčního zákona mohlo prolomit.
- 21 Obviněnému tak byla v rozporu se zákonem uložena povinnost nahradit poškozeným škodu v celkové výši 3.159.465 Kč, když při stanovení této povinnosti Okresní soud v Jihlavě nerespektoval zákonná omezení vyplývající ze zahájeného a neskončeného insolvenčního řízení.
- 22 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

- 23 S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:
 - 1) podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2017, č. j. 8 To 231/2017-1285, byl porušen zákon v ustanoveních § 256 a trestního řádu a v řízení, jež tomuto rozhodnutí předcházelo, byl porušen zákon rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 27. 4. 2017, č. j. 5 T 42/2015-1263, v ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu, ve spojení s § 140b insolvenčního zákona, a to v neprospěch obviněného B. S.;
 - 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 6. 2017, č. j. 8 To 231/2017-1285, a aby zrušil i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Jihlavě ze dne 27. 4. 2017, č. j. 5 T 42/2015-1263, ve výroku, jímž byla podle § 228 odst. 1 trestního řádu obviněnému uložena povinnost náhrady škody poškozené společnosti K. Ch., s. r. o., ve výši 3.011.765 Kč, společnosti D. CZ, s. r. o., ve výši 126.740 Kč a společnosti K. SERVIS, s. r. o., ve výši 20.960 Kč;
 - 3) podle § 270 odst. 1 trestního řádu přikázal Okresnímu soudu v Jihlavě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Na vědomí:

1. Nejvyšší státní zastupitelství
2. Vrchní státní zastupitelství, ke sp. zn. 1 VZZ 30/2020
3. Mgr. et Mgr. L. N., advokátka